

Методи відлучення поросят

Фроленко Н. О.*

здобувач вищої освіти ступеня бакалавр,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Актуальність проблеми

Одним із ключових етапів у технології вирощування свиней є відлучення поросят, яке значною мірою впливає на їх подальший розвиток, здоров'я та економічні показники господарства. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває впровадження інноваційних методів відлучення поросят, що базуються на принципах біобезпеки, комфортного переходу до самостійного живлення та використання сучасних технологій утримання. Такі підходи дозволяють мінімізувати стресові фактори, покращити фізіологічний стан молодняку та забезпечити стабільне зростання продуктивності свиней.

Один із підходів до організації переведення поросят у відділ дорощування полягає в збереженні «родинного принципу», коли потомство однієї свиноматки розміщують в окремій клітці без змішування з іншими групами. На практиці для цього інколи застосовують спеціальні візки або інші засоби транспортування, що мінімізують контакти між різними групами поросят. Така ізоляція має суттєвий біобезпековий ефект, оскільки зменшується ризик горизонтальної передачі інфекцій, що є особливо важливим за неблагополучної епізоотичної ситуації на фермі. Додатковою перевагою є зниження рівня агресивної поведінки після відлучення, оскільки відсутній різкий стрес, пов'язаний із формуванням нової ієрархії в змішаних групах, що зазвичай супроводжується бійками та травматизацією тварин.

Водночас ефективність «родинного» методу істотно обмежується низкою організаційно-технологічних чинників. По-перше, він потребує значно більших витрат робочого часу та персоналу, що підвищує собівартість виробництва. По-друге, групи поросят, сформовані за принципом походження від однієї свиноматки, характеризуються вираженою неоднорідністю за живою масою та темпами росту через індивідуальні відмінності у молочності маток і стартовій масі новонароджених. Це ускладнює подальше управління годівлею, оскільки раціони зазвичай оптимізуються під певні вагові категорії, а не під генетично чи фізіологічно різномірні групи. Крім того, просторові обмеження відділень дорощування не завжди дозволяють зберегти такі «сімейні» групи без додаткового укрупнення кліток, що на практиці змушує все ж таки змішувати тварин і частково нівелює біобезпекові переваги методу. Попри це, даний підхід доцільно розглядати як елемент стратегії біобезпеки на фермах із високим інфекційним тиском або в системах виробництва без використання антибіотиків, де мінімізація контактів між групами має критичне значення для збереження здоров'я поголів'я [1].

* Науковий керівник – к. с.-г. н., доцент Бондар А. О.

У практиці свиначства зазвичай виокремлюють три основні моделі відлучення поросят. Надраннє відлучення (10–18 діб) можливе переважно на високоспеціалізованих фермах, де створено контрольоване середовище вирощування та налагоджено точне раціонування годівлі. Такий підхід підвищує інтенсивність використання свиноматок і економічну віддачу виробництва, однак водночас суттєво підвищує вимоги до менеджменту, якості кормів і технічного оснащення (автоматизовані системи годівлі, стабільний мікроклімат). Біологічна незрілість поросят у цьому віці робить їх більш чутливими до стресу та порушень умов утримання, що підвищує ризики захворюваності. Практика відлучення у 10-денному віці притаманна країнам із технологічною модернізацією галузі (зокрема США, Канаді, Німеччині, Нідерландам, Китаю), де ці ризики компенсуються високим рівнем ветеринарного супроводу та біобезпеки.

Раннє відлучення у віці 18–24 діб є найбільш поширеним компромісним варіантом, зокрема на вітчизняних підприємствах, оскільки дозволяє поєднати прийнятний рівень збереженості та росту поросят із підвищенням репродуктивної ефективності свиноматок (до 2,2–2,4 опоросу на рік). У цьому віці поросята вже краще адаптовані до переходу на комбікорми, що знижує технологічні ризики порівняно з надраннім відлученням. Нормальне відлучення (25–28 діб) частіше застосовується у племінних господарствах, на репродукторах та фермах із обмеженими виробничими площами, де пріоритет надається стабільності росту, формуванню імунітету молодняка та мінімізації стресових чинників, навіть за рахунок дещо нижчої інтенсивності відтворення. У день в який відбувається відлучення поросят свиноматку бажано не годувати, або нагодувати один раз вранці. Відлучення бажано проводити у першій половині дня, що забезпечує оптимізацію виробничих процесів на підприємстві [2].

Своєчасна і правильна підготовка як поросят, так і свиноматки є запорукою успішного відлучення, зменшення стресу та забезпечення здорового розвитку молодняка. Це створює основу для подальшого зростання та продуктивності свиней. Високе та стабільне споживання корму під час лактації призводить до того, що поросята будуть важчими та міцнішими і готує свиноматку до коротшого періоду відлучення до еструсу. Але досягнення високого споживання є складним завданням, яке вимагає ретельного контролю за кондицією тіла, умов утримання та програми годівлі. Контроль мікроклімату є критично важливим: оптимальне споживання корму свиноматками досягається за температури 18–22 °С, тоді як підвищення температури на кожен 1 °С зменшує добове споживання приблизно на 100–150 г. Водночас вирішальну роль і надалі відіграє підготовлений персонал, який, аналізуючи залишки корму та поведінку свиноматок, оперативно коригує раціони і запобігає втратам продуктивності.

Оптимальний перебіг лактації характеризується поєднанням високого рівня споживання корму свиноматкою, численного приплоду та збереженої тілесної кондиції після відлучення, що зазвичай забезпечує своєчасне настання статевої охоти в межах 4–6 діб. Натомість поєднання великого гнізда з недостатнім кормоспоживанням призводить до вираженого негативного енергетичного балансу, втрати кондиції, подовження інтервалу до еструсу (переважно 7–12 днів) і зниження відтворної здатності. Ключовою точкою управлінського втручання є систематичний контроль тілесної кондиції (зокрема з використанням каліпера); для виснажених

свиноматок доцільно коригувати навантаження приплодом перед відлученням і, за потреби, застосовувати фармакологічну синхронізацію (наприклад, альтреногест) з урахуванням ветеринарних показань.

Ефективні годівельні стратегії мають бути спрямовані на мінімізацію стресу та швидку адаптацію поросят до твердої їжі. Використання ідентичного престартового раціону до і після відлучення скорочує період кормової адаптації та зменшує ризик відмови від корму. У перші 3–4 доби доцільно пропонувати напіврідку теплу суміш, близьку за температурою і консистенцією до молока, з пріоритетом для поросят молодших 28 днів або з низькою живою масою. Стимулювання дослідницької поведінки шляхом розміщення корму на відкритих поверхнях або у неглибоких коритцях знижує прояви кормової неохочості та сприяє більш ранньому старту стабільного споживання, що позитивно відбивається на темпах росту та вирівнюванні груп [3].

Висновки

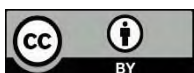
Ключовими чинниками, які слід ураховувати під час відлучення поросят, є визначення доцільного віку проведення цієї процедури, попередня підготовка тварин та забезпечення належних умов їх утримання. Оптимальні строки відлучення зумовлюються застосовуваною технологією вирощування, матеріально-технічними можливостями господарства та фізіологічним станом молодняку. Надто раннє відлучення може сприяти підвищенню продуктивності, однак вимагає високого рівня організації процесів утримання та кваліфікованого менеджменту. Водночас більш традиційні підходи, раннє або стандартне відлучення, є доступнішими для більшості фермерських господарств. З метою мінімізації стресового впливу на поросят доцільно завчасно підготувати їх до зміни умов утримання, забезпечити збалансовану годівлю, належний мікроклімат, а також сприяти адаптації тварин до нових соціальних умов після відлучення.

Література

1. Бублик, О., (2018). Два методи відлучення поросят. *AgroTimes*. Retrieved from: <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/dva-metodi-vidluchennya-porosyat/>
2. Як відлучити поросят без проблем (2024). *Kormil*. Retrieved from: <https://kormil.com.ua/yak-vidluchyty-porosiak-bez-problem/>
3. Чернецький, Г. (2025). Годівля для успіху: Стратегії годівлі під час відлучення для підвищення продуктивності поросят та свиноматок – PIC. *PigUA.info*. Retrieved from: <https://pigua.info/uk/post/godivla-dla-uspihu-strategii-godivli-pid-cas-vidlucenna-dla-pidvisenna-produktivnosti-porosat-ta-svinomatok-ris>

Бібліографічний опис для цитування:

Фроленко Н. О. Методи відлучення поросят. *Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині. Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (17–18 лютого 2026 року м. Полтава)*. Полтава: ПДАУ, 2026. С. 61–63.

Copyright © The Author(s). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.